

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΟΡΘΟΠΡΑΞΙΑ

ΓΑΛΑΤΙΣΤΑ
Β' ΚΑΤΑΝΥΚΤΙΚΟΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΣ
20-03-2016

Η Εκκλησία μας, Σεβασμιώτατε, σεβαστοί πατέρες και αγαπητοί αδελφοί, εορτάζει σήμερα την Κυριακή της Ορθοδοξίας, με ιδιαίτερη λαμπρότητα. Το γεγονός αυτό μάς κάνει όχι μόνο να χαιρόμαστε και να δοξάζουμε τον Θεό, αλλά ενδεχομένως και να απορούμε.

Για ποιο λόγο άραγε τοποθετείται μια τόσο μεγάλη και χαρμόσυνη εορτή, κατά την πένθιμη και κατανυκτική περίοδο της Αγίας και Μεγάλης Τεσσαρακοστής, και μάλιστα τιμητικά κατά την πρώτη Κυριακή της;

Δεν θα ήταν άραγε καλύτερα να εορταζόταν την ημέρα αυτή κάποιος μεγάλος ασκητής της Εκκλησίας μας, για να μας διδάσκει με τη βιοτή του, και συγχρόνως να μας εμπνέει, αλλά και να μας ταπεινώνει, με τα ασκητικά του κατορθώματα; Η απάντηση στο ερώτημα είναι προφανώς αρνητική.

Οι Άγιοι Πατέρες της Εκκλησίας, οι τα πάντα καλώς διαταξάμενοι, αποφάσισαν διαφορετικά. Και τούτο γιατί γνώριζαν ότι τα ανθρώπινα έργα της ασκήσεως και της αγάπης μάς ενώνουν με τον Θεό εφόσον παραμένουν θεμελιωμένα στο αρραγές θεμέλιο της πίστεως και αμόλυντα από το μικρόβιο των αιρέσεων. Η πίστη αποτελεί το θεμέλιο της άσκησης και της αρετής. Και η αληθινή πίστη δεν μπορεί να είναι παρά ορθόδοξη πίστη.

Τη σημασία της ορθής πίστεως, ως θεμέλιου λίθου της χριστιανικής και εκκλησιαστικής ύπαρξης και ζωής, την τονίζει στο Ευαγγέλιο ο ίδιος ο Χριστός. Όταν ρώτησε τους μαθητές του: «τίνα με λέγουσιν οι άνθρωποι είναι», ο Πέτρος του απάντησε «συ ει ο Χριστός, ο Υιός του Θεού του ζώντος». Ο Χριστός τον επαίνεσε για την απάντησή του αυτή με τα λόγια «μακάριος ει Σίμων Βαριωνά, ότι σαρξ και αίμα ουκ απεκάλυψέ σοι, αλλ' ο πατήρ μου ο εν τοις ουρανοίς. Καγώ δε σοι λέγω ότι συ ει πέτρος και επί ταύτη τη πέτρα οικοδομήσω μου την Εκκλησίαν και πύλαι Άδου ου κατισχύσουσιν αυτής».

Η Εκκλησία οικοδομείται πάνω στην πέτρα της πίστεως. Μια χριστιανική κοινότητα που δεν πιστεύει ορθά στον Θεό, έχει νοθεύσει την ταυτότητα και την αποστολή της. Διδάσκει στους ανθρώπους μια πίστη που δεν παραπέμπει στον τριαδικό Θεό όπως αυτός είναι, αλλά όπως εκείνη τον

φαντάζεται. Και κάτι τέτοιο τραυματίζει καίρια τη σχέση του ανθρώπου με τον Θεό.

Είναι γνωστή μια ιστορία από το Γεροντικό, που μας διηγείται ότι κάποιοι μοναχοί για να δοκιμάσουν ένα ξακουστό Γέροντα άρχισαν να τον κατηγορούν για διάφορα πάθη και αμαρτήματα. Εκείνος δεχόταν αγόγγυστα και ταπεινά όλες τις κατηγορίες χωρίς να διαμαρτύρεται. Όταν όμως τον αποκάλεσαν αιρετικό, διαμαρτυρήθηκε έντονα ομολογώντας την ορθή του πίστη. Όταν στη συνέχεια οι μοναχοί τον ρώτησαν γιατί δεν αντέδρασε για όσα αμαρτήματα εσφαλμένα του απέδιδαν, διαμαρτυρήθηκε όμως όταν τον αποκάλεσαν αιρετικό, εκείνος απάντησε ότι εάν δεχόταν ότι είναι αιρετικός θα χωριζόταν από τον Θεό.

Η προάσπιση της ορθόδοξης πίστης είναι κάτι στο οποίο η Εκκλησία αφιέρωσε μεγάλο μέρος του χρόνου Της και του δυναμισμού Της. Ήδη από τον 4ο αιώνα, με το τέλος των διωγμών, εμφανίστηκε η πρώτη μεγάλη αίρεση, η αίρεση του Αρείου και των οπαδών του.

Ανατρέχοντας κανείς στις εκκλησιαστικές ιστορικές αναφορές, διαπιστώνει μια βασική διάσταση της Ορθόδοξης Πίστης.

Η Ορθοδοξία δεν είναι ιδεολογία, δεν είναι απλώς και μόνο μια θεωρητική γνώση της αλήθειας για τον Θεό. Η Εκκλησία δεν υπήρξε ποτέ ένα είδος «φιλοσοφικής σχολής», και η μαθητεία στις αλήθειες Της δεν είχε ποτέ το χαρακτήρα μιας ξερής, θρησκευτικής γνώσης.

Η λέξη ορθοδοξία σημαίνει ορθή δόξα. Η λέξη όμως δόξα σημαίνει τόσο το δόγμα, δηλαδή την πίστη, όσο και τη λατρεία, τη δοξολογία δηλαδή του Θεού. Ορθόδοξος είναι αυτός που πιστεύει, δηλαδή λατρεύει, ορθά τον Θεό.

Ήδη τον τρίτο αιώνα ο Άγιος Ειρηναίος τόνιζε ότι «**ημών σύμφωνος η γνώμη τη ευχαριστία και η ευχαριστία βεβαιοί την γνώμην**»· η γνώμη, δηλαδή η πίστη, και η ευχαριστία συνδέονται άρρηκτα. Δύο περίπου αιώνες αργότερα, ένας διακεκριμένος μοναχός θα γράψει ότι «**ει θεολόγος ει, προσεύξει αληθώς, ει δε προσεύχει αληθώς, θεολόγος εί**». Εάν είσαι θεολόγος, θα προσεύχεσαι αληθινά, και εάν προσεύχεσαι αληθινά, είσαι θεολόγος.

Τη στενή σύνδεση της πίστης με τη λατρεία την κατανοούμε εάν φέρουμε για μια στιγμή στο μυαλό μας το μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας. Η τέλεση του μυστηρίου της Θείας Ευχαριστίας θα αποτελούσε χονδροειδέστατη ειδωλολατρική πράξη χωρίς την πίστη στη θεότητα του Χριστού που διακήρυξε η πρώτη Οικουμενική Σύνοδος. Κάτι παρόμοιο θα συνέβαινε εάν γινόταν δεκτή η διδασκαλία του Νεστορίου, που απέκοπτε

την ανθρωπότητα του Χριστού από τη θεότητά Του. Στην περίπτωση αυτή θα κοινωνούσαμε το σώμα και το αίμα ενός ανθρώπου ενωμένου απλώς και μόνο κατά χάριν με τον Θεό, και όχι το σώμα και το αίμα του ίδιου του σαρκωμένου Θεού. Τέλος, το μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας θα έχανε το νόημά του εάν ίσχυε αυτό που ισχυρίζονταν ορισμένοι εικονομάχοι, ότι δηλαδή ο καθαγιασμένος άρτος και οίνος αποτελούν απλώς και μόνο εικόνα του Χριστού. Στην πραγματικότητα εδώ δεν έχουμε απλώς και μόνο εικόνα του Χριστού, αλλά τον ίδιο τον Χριστό, το ίδιο το σώμα Του και το ίδιο αίμα Του.

Αυτή η βαθιά σύνδεση της πίστης με τη λατρεία αναδεικνύεται και από τη σημερινή εορτή. Διότι δεν είναι φυσικά τυχαίο που η Κυριακή της Ορθοδοξίας συνδέεται με την αναστήλωση των εικόνων, ενός δηλαδή σημαντικού λειτουργικού αντικειμένου.

Η σημερινή όμως εορτή της Ορθοδοξίας συνδέεται με την πίστη και με μερικά ακόμη στοιχεία στα οποία θα αναφερθώ στη συνέχεια εν πάση δυνατή συντομία.

Πρώτον, η σημερινή εορτή συνδέεται με την πίστη στον Θεό όχι μόνο ως υπόθεση του νου, αλλά κυρίως ως βίωμα της καρδιάς. Το πρώτο είναι πολύ λίγο χωρίς το δεύτερο. Ένας από τους λόγους για τους οποίους ο Χριστός κατέκρινε τους Ιουδαίους συμπυκνώνεται στα προφητικά λόγια του Ησαΐα, τα οποία ο Χριστός επαναλαμβάνει: **«ο λαός ούτος τοις χείλεσιν αυτών με τιμά, η δε καρδιά αυτών πόρρω απέχει απ' εμού»**. Ο Χριστός ζητά να έχει την πρώτη θέση όχι μόνο στο μυαλό μας ή το λόγο μας, αλλά και στην καρδιά μας. Στη ζωή μας. Ο Θεός απευθύνει σε όλους μας την έκκληση που διαβάζουμε στις Παροιμίες: **«υιέ μου,δος μοι την καρδιάν»**.

Δεύτερον, η σημερινή εορτή μας θυμίζει ότι η πίστη συνδέεται με τα έργα. Όπως μας γράφει ο Άγιος Ιάκωβος ο Αδελφόθεος, **«η πίστις άνευ των έργων νεκρά εστι»**. Ο Χριστός, άλλωστε, στο Ευαγγέλιο μας τονίζει ότι **«ου πας ο λέγων μοι Κύριε, Κύριε εισελεύσεται εις την βασιλεία του Θεού, αλλ' ο ποιών το θέλημα του Πατρός μου του εν τοις ουρανοίς»**. Σήμερα τιμήσαμε και τιμούμε τους μεγάλους ομολογητές της πίστης: τους αυτοκράτορες που την υπερασπίστηκαν και που συχνά αντήλλαξαν τη βασιλική πορφύρα με το ταπεινό ένδυμα του μοναχικού σχήματος. Τους ποιμένες της Εκκλησίας, αρχιερείς και ιερείς που ορθοτόμησαν το λόγο της αληθείας και υπέστησαν τις συνέπειες. Τους μοναχούς και τους λαϊκούς που αγωνίστηκαν για το μεγάλο δώρο της Ορθοδοξίας θυσιάζοντας πολλές φορές ακόμη και τη ζωή τους. Τα υποδείγματα των ομολογητών και των αγίων, μάς θυμίζουν

ότι το να χρησιμοποιείται το καύχημα της ορθοδοξίας ως άλλοθι για την έλλειψη ορθοπραξίας αποτελεί τεράστιο λάθος.

Τρίτον, η σημερινή εορτή συνδέεται με την ενότητα της Εκκλησίας. Η ενότητα της Εκκλησίας θεμελιώνεται στην ενότητα της πίστεως, την οποία σε κάθε θεία λειτουργία ζητάμε από τον Θεό. Όποιος τραυματίζει την ενότητα της Εκκλησίας, δεν είναι πια σε θέση να ομολογεί την πίστη της Εκκλησίας. Η λέξη ομολογία συνδέεται με το ρήμα ομολογώ, που σημαίνει 'ομού' λέγω, το να λέγω δηλαδή το ίδιο πράγμα μαζί με τους άλλους, μαζί, δηλαδή, με την Εκκλησία. Όποιος εγκαταλείπει την Εκκλησία, εγκαταλείπει και τη δυνατότητα να «ομολογεί» την πίστη Της! Όποιος τραυματίζει την ενότητα της Εκκλησίας διαπράττει σχεδόν εξίσου σοβαρό αμάρτημα με εκείνον που τραυματίζει την αυθεντικότητα της πίστεως στην οποία αυτή η ενότητα θεμελιώνεται!

Τα παραπάνω συνδέονται με ένα τέταρτο στοιχείο, με το ότι δηλαδή η Ορθοδοξία, δηλαδή η αλήθεια, δεν είναι μία ιδέα αλλά ένα πρόσωπο. «**Εγώ ειμι η οδός, και η αλήθεια, και η ζωή**», διακήρυξε ο Χριστός. Όπως ακούσαμε στο σημερινό ευαγγέλιο, όταν ο Φίλιππος κάλεσε το Ναθαναήλ, δεν επικαλέστηκε μια θεωρία, αλλά τον προσκάλεσε να δει ένα πρόσωπο: «**έρχου, του είπε, και είδε**». Η αλήθεια ταυτίζεται με τον Χριστό, και οι χριστιανοί καλούν τους συνανθρώπους στον Χριστό, όχι απλώς και μόνο σε μία, έστω και ορθή, θρησκευτική θεωρία. Για να το θέσουμε ακριβέστερα, οι χριστιανοί καλούν τους συνανθρώπους στον όλο Χριστό και ο όλος Χριστός, σώμα και κεφαλή, συμπεριλαμβάνει, όπως έγραψε ο Άγιος Αυγουστίνος την Εκκλησία.

Η κλήση όμως του Φιλίππου προς τον Ναθαναήλ μας θυμίζει το πέμπτο και τελευταίο στοιχείο με το οποία συνδέεται η σημερινή εορτή, και αυτό δεν είναι άλλο από την ιεραποστολή.

Δεν είναι καθόλου τυχαίο που η σημερινή ημέρα έχει οριστεί από την Εκκλησία της Ελλάδος ως η αφετηρία της εβδομάδος που είναι αφιερωμένη στην εξωτερική ιεραποστολή. Ο Χριστός, που είναι η αλήθεια, είναι και ο πρώτος και μεγάλος ιεραπόστολος. Στους ύμνους που ψάλλαμε σήμερα το πρωί και στο Συνοδικό της Ορθοδοξίας που διαβάσαμε εκφράσαμε την ευγνωμοσύνη μας στον Χριστό για το μεγάλο δώρο της ορθόδοξης πίστεως που κληρονομήσαμε. Το δώρο όμως αυτό δημιουργεί ευθύνες. Όπως διαβάζουμε στις Πράξεις των Αποστόλων, οι Ιουδαίοι, λίγο μετά την Πεντηκοστή, συνέλαβαν τον Πέτρο και τον Ιωάννη με αφορμή το θαύμα της θεραπείας του παραλύτου από τον Απόστολο Πέτρο. Όταν μετά από λίγο τους άφησαν ελεύθερους, τους απείλησαν να μην μιλούν καθόλου για τον

Ιησού. Η απάντηση των Αποστόλων σ' αυτή την απειλή ήταν η εξής: «**εμείς δεν μπορούμε να μη μιλάμε γι' αυτά που είδαμε και ακούσαμε**». Το ίδιο θα πρέπει να ισχύει σήμερα και για μας! Δε μας επιτρέπεται να μη μιλούμε για ό,τι είδαμε και ακούσαμε από τους Αγίους μας Πατέρες. Έχουμε ευθύνη και χρέος.

Η Εκκλησία δεν ήταν ποτέ μια εσωστρεφής και αυτοαπασχολούμενη κοινότητα. Την συνείχε πάντοτε το χρέος να μεταδώσει το ευαγγέλιο του Χριστού στους εγγύς και τους μακράν, με τον λόγο Της και κυρίως με τη ζωή Της. Το χρέος της ιεραποστολής αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της Ορθόδοξης πίστης. **«Ουδέν ψυχρότερον χριστιανού ετέρους μη σώζοντος»**, μας λέει χαρακτηριστικά ο Ιερός Χρυσόστομος. Πολύ δικαιολογημένα λοιπόν ο Αρχιεπίσκοπος Αλβανίας Αναστάσιος συνέγραψε πριν από δεκαετίες ένα σχετικό κείμενο με τον, ενδεχομένως προκλητικό αλλά στην πραγματικότητα πολύ εύστοχο, τίτλο «Αδιαφορία για την ιεραποστολή, σημαίνει άρνηση της Ορθοδοξίας».

Σεβασμιώτατε Πάτερ,

Το μεγάλο έργο της διαφύλαξης και της μαρτυρίας της Ορθόδοξης πίστης, η Εκκλησία μας το έχει αναθέσει στους Κληρικούς και μάλιστα στον Επίσκοπο. Ο Επίσκοπος κατά τη χειροτονία του ομολογεί την ορθόδοξη πίστη, χειροτονείται δε ακριβώς προ της αναγνώσεως των βιβλικών αναγνωσμάτων της Θ. Λειτουργίας για να τονιστεί με τον τρόπο αυτό η ευθύνη του να ορθοτομεί τον λόγο της αληθείας κατά το κήρυγμα του Ευαγγελίου. Το κήρυγμα όμως αυτό είχε, έχει, και θα έχει πάντοτε ανταγωνιστές και αντιπάλους. Ποιοι είναι άραγε σήμερα οι κίνδυνοι που απειλούν την ορθόδοξη πίστη;

Στις μέρες μας ζούμε την τραγωδία της διηρημένης χριστιανοσύνης. Οι προκλήσεις της πολυπολιτισμικότητας, της εκκοσμίκευσης, και της αθεΐας σημαδεύουν την καθημερινότητά μας.

Η ειδωλοποίηση της δύναμης και του χρήματος απειλούν να μας παραλύσουν. Νέα Ευαγγέλια, από τον χώρο της φιλοσοφίας, της ψυχολογίας, των κοινωνικών επιστημών, της πολιτικής θεωρίας, προσπαθούν να εκτοπίσουν την πίστη από τις ψυχές των ανθρώπων και να τοποθετήσουν την Εκκλησία στο περιθώριο.

Τα ψεύδη, επαναλαμβανόμενα από χιλιάδες στόματα, εμφανίζονται, σχεδόν αυτονόητα, ως αλήθειες. Την ίδια στιγμή, η αλήθεια πολλές φορές σιωπά, ελλείπει μαρτύρων ικανών και πρόθυμων να την υπερασπιστούν και

να την ομολογήσουν. Η ευθύνη της μαρτυρίας της πίστεως είναι σήμερα τόσο επίκαιρη όσο ποτέ.

Η μαρτυρία όμως αυτή οφείλει να δίνεται στην εποχή μας μετά λόγου γνώσεως. Η εποχή των αυτονοήτων και της συνθηματολογίας, η εποχή των εύκολων λύσεων κατά την οποία αρκούσε απλώς και μόνο η επίκληση της αυθεντίας και της παράδοσης, έχει παρέλθει.

Η μαρτυρία της πίστεως σήμερα δεν έχει συνήθως ανάγκη από θορύβους και συγκρούσεις, υψηλούς τόνους, αμυντισμό, και φανατισμούς.

Πολλές φορές η μαρτυρία της πίστεως είναι πολύ αποτελεσματικότερη όταν εκφράζεται με την ήρεμη και ειρηνική αυτοπεποίθηση όσων πραγματικά πιστεύουν ότι ο λόγος του Ευαγγελίου είναι ο μόνος λόγος που αξίζει να ακούγεται.

Η μαρτυρία αυτού του λόγου δεν είναι πάντοτε υπόθεση απλή. Προϋποθέτει, ιδίως εκ μέρους των ποιμένων της Εκκλησίας, επίπονη και μακρά μαθητεία στις πηγές της πίστης.

Προϋποθέτει τέλος την αναθέρμανση της πνευματικής και εκκλησιαστικής μας ζωής, μέσα στις Ιερές Ακολουθίες και τον προσωπικό μας πνευματικό αγώνα. Με τον τρόπο αυτό η Ορθοδοξία δεν θα αποτελεί απλώς και μόνο καύχημα και μουσειακό θησαυρό του παρελθόντος, αλλά πηγή ζωής για τους εγγύς και τους μακράν, για το σήμερα και το αύριο.

Σήμερα, αδελφοί μου, που εορτάζουμε την Αναστήλωση και τον θρίαμβο των αγίων εικόνων, ας θελήσουμε να αγαπήσουμε τις άγιες εικόνες της Εκκλησίας μας, να τις τιμήσουμε αληθινά, να τις ευλαβούμαστε, να τις αναστηλώσουμε συνειδητά στις καρδιές μας και παντού, ιδίως σήμερα, που ζούμε ανάμεσα σε μία προσπάθεια και ένα μένος νέας εικονομαχίας και δυστυχώς, ως μη όφειλε, από τους κρατούντες.

Με πίστη, με ευλάβεια, ας εισερχόμαστε στους ιερούς ναούς μας και κάνοντας ορθά το σημείο του Σταυρού ας τις ασπαζόμαστε με ταπείνωση και θερμή προσευχή. Ας φροντίσουμε οι άγιες εικόνες να αναστηλωθούν και να μείνουν σε τιμητική θέση στις αίθουσες των σχολείων, των συλλόγων μας, των διαφόρων δημοσίων υπηρεσιών μας.

Ιδιαίτερος ας φροντίσουμε να δημιουργήσουμε προσευχητάρι στο σπίτι μας, όπου θα καίει καντήλι και μπροστά σ' αυτό θα γονατίζει όλη η οικογένεια εμπρός στην εικόνα του Χριστού, της Παναγίας μας, των Αγίων. Με τον τρόπο αυτό διδάσκονται γονείς και παιδιά, για να δεχόμαστε την θαυματουργική χάρη των αγίων εικόνων, για να ζει όλη η «κατ' οίκον εκκλησία», η οικογένειά μας, μέσα στην ευλογία του Κυρίου μας, στην προστασία της Παναγίας μας, και να αγιάζεται με τις πρεσβείες των αγίων μας.

Ευχηθείτε, Σεβασμιώτατε Πάτερ, τούτες τις άγιες ημέρες της Αγίας και Μεγάλης Τεσσαρακοστής, ο Κύριος της Δόξης, η μόνη πραγματική ελπίδα και καταφυγή μας, να διαλύσει όλα τα σκοτάδια της ζωής και της καρδιάς του καθενός μας, έτσι ώστε όχι μόνο να ορθοδοξούμε αλλά κυρίως να ορθοπρακτούμε.

Αμήν.

+ ι. Π.